

از بازدارندگی دفاعی تا بازدارندگی تهاجمی؛ پیام اصلی انتصاب اخیر ۶ فرمانده جدید نظامی

تغییر در دکترین دفاعی ایران

با تحلیل هایی از ابراهیم متقی، اسماعیل کوثری و یعقوب ربیعی

دیروز مردم با ایرج خواجه امیری وداع کردند

غروب پهلوان آواز ایران

یادداشت فاطمه مهاجرانی
سخنگوی دولت به یاد ایرج

سرمایه های فرهنگی، پشتوانه انسجام اجتماعی

سالار عقیلی در گفت‌وگو با «ایران»:

آواز ایرج، صدایی که قرن‌ها تکرار نمی‌شود

عکس: رضا صفریان / ایران

چرا چشم مردم پایتخت در شب‌های ۲۱ و ۲۲ مرداد به آسمان بود؟

قرار «عاشقان نجوم» در ارتفاعات تهران

سهیلا نوری / ساعت از ۱ بامداد گذشته، اما اینجا در ارتفاعات شمالی تهران، خبری از سکوت همیشگی شب نیست. درست در ساعتی که خیابان‌ها و ساختمان‌های پایتخت زیر لایه‌ای از آلودگی نوری و خاکستری صدها نفر از شهروندان آغاز شده است: قرار از نور مصنوعی شهر برای لمس یک لحظه «روشنایی کیهانی».

بام تهران و مسیرهای مرتفع البرز در دو شب متوالی (۲۱ و ۲۲ مرداد)، میزبان گپ وگفت خانوادہ‌ها یا دوستانی بود که همگی یک چشم به ساعت داشتند و چشمی دیگر به پهنه تاریک آسمان شمال شرقی.

ساعت‌های پایانی شب خیابان‌های تهران زیر نور زرد و سفید چراغ‌های معابر آرام می‌گیرد؛ نوری مصنوعی که اگرچه امنیت و روشنی ظاهری به شهر می‌دهد، اما سال‌هاست چادر گرانه‌های آسمان شب را از چشم پایتخت‌نشینان پنهان کرده است. با این حال، دست به دست شدن اخبار مربوط به اوج بارش شهابی برساوشی، معادله شب‌های آخر مردادماه را تغییر داد. موجی از شهروندان که خطوط سرخ و سبز شهاب‌ها را در شبکه‌های اجتماعی دنبال کرده بودند، راهی ارتفاعات شمالی پایتخت شدند. مسیری که به بام تهران ختم می‌شد و در آن ترافیکی نیمه‌شبانه اما متفاوت را تجربه می‌کردند: ترافیکی نه از جنس دغدغه‌های روزمره، بلکه حاصل شوق دسته‌جمعی برای تماشای پدیده‌ای که در دل تاریکی معنا پیدا می‌کرد.

در میان جمعیت، رد پای همه‌جور آدمی دیده می‌شود؛ از عکاسان حرفه‌ای با سه‌پایه‌ها و لنزهای بلندشان گرفته تا خانواده‌هایی که زیرانداز پهن کرده‌اند و بساط چای‌شان به راه است. با «امین» ۲۸ ساله و دانشجوی مهندسی صحبت می‌کنم که دوربینش را روی کانون صورت فلکی «برساوش» تنظیم کرده است. می‌گوید: «در طول سال آنقدر غرق کار و ترافیک تهران هستم که فراموش می‌کنیم نوب آسمان چه غوغایی هست. ولی خوشبختانه امسال هیاهوی اینستاگرام حواس ما رو جمع کرد و با دوستانتان تصمیم گرفتیم تا خود بامداد اینجا بیدار باشیم. تا همین الان سه تا آذروگی پرزور دیدیم که رد سبز رنگ شان چند ثانیه روی آسمان ماند!»

گپ وگفت زیر نور آذروگی‌ها

تماشای شهاب‌بار در ارتفاعات، حسی شبیه به یک جشن خاموش و مشترک ایجاد کرده است. هر بار که خطی درخشان پهنه تاریک آسمان را می‌شکافد، صدای تعجب دسته‌جمعی از گوشه‌وکنار بام تهران به گوش می‌رسد.

در همین حین، گفت‌وگوهای کوتاهی میان گروه‌های مختلف شکل می‌گیرد: ناآشناهایی که حالا دور یک سوزه مشترک جمع شده‌اند. بعضی از جوان‌ترها با اپلیکیشن‌های نجومی گوشی‌هایشان موقعیت صورت‌های فلکی را به بزرگ‌ترها نشان می‌دهند و عکاسان با حوصله، تنظیمات دوربین را برای خانواده‌هایی که مشتاق ثبت این لحظه هستند توضیح می‌دهند. این هم‌کلامی‌های غیرمنتظره، فضای سرد و کوهستانی شب را به محفلی صمیمی تبدیل کرده است.

کمی آن‌طرف‌تر، «آقای خسروی» همراه فرزند نوجوانش آمده است. می‌گوید: «بسررم عاشق نجوم است. راستش فکر می‌کردم با وجود آلودگی نوری تهران چیزی معلوم نباشد، اما اینجا در این ارتفاع، وقتی چشم به تاریکی عادت می‌کند، دیدن حتی یک شهاب هم میچان عجیبی دارد. این پدیده‌ها یادآوری می‌کنند که

ما چقدر در این جهان کوچک هستیم».

حس مشترک تمام حاضران در بام تهران، «حس حیرت» و نوعی مکاشفه آرامش‌بخش در دل شب است؛ فرار از دغدغه‌های اقتصادی و تماشای پدیده‌ای که در دل تاریکی معنا پیدا

جهت‌یابی در آسمان پایتخت

برای شهروندانی که امکان خروج از پایتخت را ندارند، این پرسش مطرح بود که آیا از داخل خود تهران هم شانس دیدن بارش شهابی وجود دارد؟ پاسخ کارشناسان مثبت بود، اما با فرمولی مشخص: با وجود آلودگی نوری شدید در مرکز و جنوب تهران، شهاب‌های کم‌نور از چشم پایتخت‌نشینان پنهان می‌مانند؛ اما «آذروگی‌ها» با همان شهاب‌های بسیار درخشان برساوشی آنقدر پرنور هستند که حتی از پشت لایه نور و دود شهر نیز حرکت آنها به چشم می‌آید.

شرط اصلی برای رصد شهری، پیدا کردن تارک‌ترین نقطه ممکن (مانند پشت‌بامی بدون نور مستقیم چراغ یا بوستان‌های مرتفع) و نگاه کردن به سمت آسمان شمال‌شرقی یعنی

کانون صورت فلکی برساوش است. بهترین زمان دیداری نیز از نیمه‌شب تا بامداد است؛ زمانی که این صورت فلکی ارتفاع بیشتری از افق می‌گیرد.

اگرچه نرخ رصد شهری به چند شهاب معدود در ساعت تقلیل پیدا می‌کند، اما تماشای همان ردهای درخشان و چندثانیه‌ای از میان برج‌های تهران، هنجانی منحصربه‌فرد برای شهروندان رقم زد.

از مسافران ۵۹ کیلومتر برثانی‌های تا عبور از تاریک‌ترین شب

برای درک ارزش علمی آنچه در آسمان مردادماه رخ داد، باید به اعداد و مقیاس‌های کیهانی پناه برد. آنچه ما به صورت خطوطی باریک و درخشان در کسری از ثانیه می‌بینیم، حاصل یک برخورد سهمگین کیهانی در ارتفاع ۸۰ تا ۱۰۰ کیلومتری از سطح زمین است. ذراتی که غالباً اندازه‌ای بزرگ‌تر از یک دانه شن یا ریگ کوچک ندارند و با سرعتی نزدیک به ۵۹ کیلومتر بر ثانیه وارد جو می‌شوند. فشار دینامیکی و اصطکاک شدید، دمای این ذرات را به هزاران درجه سانتی‌گراد می‌رساند و باعث تبخیر ذرات و یونیزه شدن هوای اطراف آنها می‌شود؛ فرآیندی که خروجی آن، همان شهاب‌های درخشان و آذروگی‌های چشم‌نوازی است که دل شب را می‌شکافند. برای تحلیل دقیق‌تر این پدیده، باید بدانیم آنچه در این دو شب از فراز البرز دیدیم، حاصل یک رویداد عظیم کیهانی است:

• **منشأ شهاب‌ها؛ خاکستر یک غول ۲۶ کیلومتری**

شهاب‌های برساوشی (Perseids) برعکس تصور عموم، «ستاره‌های در حال سقوط» نیستند. اینها در واقع ذرات گردوغبار و سنگریزه‌های به‌جامانده از دنباله‌دار عظیم «سوئیفت-تاتل» (Swift-Tuttle) هستند. هسته این دنباله‌دار قطری حدود ۲۶ کیلومتر دارد (تقریباً به اندازه طول شهر تهران) و آخرین بار در سال ۱۹۹۲ میلادی از نزدیکی زمین عبور کرده است.

• **سرعت خیره‌کننده ۵۹ کیلومتر بر ثانیه**

ذرات میکروسکوپی و سنگریزه‌های این دنباله‌دار هنگام برخورد با جو زمین، سرعتی معادل ۵۹ کیلومتر بر ثانیه (بیش از ۲۱۰ هزار کیلومتر در ساعت) دارند! این سرعت بالا باعث اصطکاک شدید با مولکول‌های جو، یونیزه شدن هوا و ایجاد آن رد درخشان و چندثانیه‌ای می‌شود.

سهم ما از آسمانی که فراموش کرده‌ایم

استقبال چشمگیر مردم از این رویداد نجومی، بار دیگر یک علامت سؤال بزرگ را پیش روی برنامه‌ریزان شهری و فعالان محیط زیست قرار داد: «چرا سهم شهروندان از دیدن آسمان شب تا این حد اندک است؟» آلودگی نوری حاصل از نورپردازی‌های غیراستاندارد شهری نه تنها تاریکی طبیعی را از ما گرفته، بلکه بر الگوی خواب انسان‌ها و زیست‌بوم جانوران نیز تأثیر منفی گذاشته است. تجربه شب‌های برساوشی در بام تهران نشان داد مردم چقدر تشنه ارتباط دوباره با طبیعت و پهنه کیهان هستند؛ مطالبه‌ای ساده اما فراموش‌شده که شاید وقت آن رسیده باشد با کنترل آلودگی نوری، دوباره آن را به زندگی شهری بازگردانیم.

درحقیقت همین شب‌های بارش شهابی برساوشی امسال، نشان داد نجوم و پدیده‌های طبیعی همچنان ظرفیت بالایی برای ایجاد همدلی و نشاط اجتماعی دارند؛

اگرچه نرخ رصد شهری به چند شهاب معدود در ساعت تقلیل پیدا می‌کند، اما تماشای همان ردهای درخشان و چندثانیه‌ای از میان برج‌های تهران، هنجانی منحصربه‌فرد برای شهروندان رقم زد.

کلاز علمی: وقتی ذرات سنگ، آسمان را آتش می‌زنند

جاذبیت بارش برساوشی امسال تنها به تعداد شهاب‌ها محدود نمی‌شد، بلکه تنوع رنگی و ماندگاری رد آنها در آسمان نیز رصدگران را شگفت‌زده کرد. رنگ رد شهاب‌ها اطلاعات دقیقی از ترکیب شیمیایی ذرات به دست می‌دهد: برای مثال، رنگ سبز نشان‌دهنده حضور منیزیم و رنگ بنفش یا آبی نشان از وجود کلسیم و نیتروژن یونیزه‌شده در جو دارد. همزمانی این آتش بازی طبیعی با پدیده «ماه نو» که تاریک‌ترین حالت ممکن آسمان را فراهم کرده بود- باعث شد حتی ریزترسین و کم‌نورترین ذرات این دنباله‌دار قدیمی نیز در پهنه تاریک البرز فرصت خودنمایی پیدا کنند و کلازی بی‌ظنیر از نور و رنگ را به تصویر بکشند.

• **چرا امسال (۱۴۰۵) یک سال طلایی بود؟**

مهم‌ترین واقعیت نجومی بارش امسال، همزمانی شب‌های اوج بارش (۲۱ و ۲۲ مرداد) با پدیده «ماه نو» بود. در سال‌هایی که ماه در فاز کامل یا نیمه‌قار دارد، نور شدید آن مثل یک آلودگی نوری طبیعی عمل کرده و شهاب‌های کم‌نورتر را پنهان می‌کند، اما امسال به دلیل غیبت نور ماه در آسمان شب، نرخ نامی رصد شهاب‌ها (ZHR) در مناطق تاریک به ۵۰ تا ۱۰۰ شهاب در ساعت رسید.

• **سهم آلودگی نوری تهران**

تفاوت رصد در داخل شهر و ارتفاعات کاملاً ملموس بود. در حالی که آلودگی نوری شدید در مرکز شهر تهران اجازه دیدن بیش از ۲ تا ۴ شهاب بسیار درخشان در ساعت را نمی‌داد، صعود به ارتفاعات بالای ۵ هزار متر (مانند بام تهران، توجال یا فیروزکوه) کیفیت و تعداد شهاب‌های قابل رؤیت را تا ۵ برابر افزایش داد.

رئیس جمهوری در گفت‌وگوی تلفنی با نخست‌وزیر ژاپن:

ایران هرگز خارج از قوانین بین‌المللی عمل نکرده است

از کشورهای منطقه به یمن رخ داد. پس از این حملات و تجاوزات نظامی عمدتاً هوایی، انصارالله یمن اعلام کرد که محدودیت‌هایی را بر رفت و آمد کشتی‌های مرتبط با کشورهای حمله‌کننده به یمن اعمال خواهد کرد. اهمیت تنگه باب‌المندب ناشی از این است که مطابق برخی گزارش‌ها، اکنون به صورت روزانه بیش از ۱۲ درصد از کل تجارت جهانی در حوزه‌های انرژی (نفتی و غیرنفتی) از طریق باب‌المندب انجام می‌شود. این آبراه، تنها مسیر دسترسی به دریای سرخ از اقیانوس هند، دریای عرب و خلیج عدن به شمار می‌رود و هرگونه اختلال در آن، به معنای ایجاد گره کور در زنجیره تأمین کالا در جهان است.

اکنون درخواست نخست‌وزیر ژاپن درحالی مطرح می‌شود که این درخواست‌ها بیشتر متوجه کشورهایی است که یمن را مورد حملات و تهاجم نظامی قرار داده‌اند. به باور کارشناسان، توقف این تجاوزات، می‌تواند باعث کاهش تنش در منطقه شده و زمینه تسهیل تردد کشتی‌ها و حمل‌ونقل نفت و دیگر حامل‌های انرژی در باب‌المندب را فراهم خواهد کرد.

چرایی اهمیت باب‌المندب

گفتنی است اشاره نخست‌وزیر ژاپن به تنگه باب‌المندب و درخواست از رئیس‌جمهوری ژاپن برای تداوم گفت‌وگوها و توسعه روابط تاریخی دو ملت مورد تأکید قرار دادند.

در هفته‌های گذشته به دلیل تجاوز برخی

رئیس‌جمهوری در گفت‌وگوی تلفنی با نخست‌وزیر ژاپن:

توافقی «چارچوب» دیکته‌های اسرائیلی با امضای دولت لبنان است

به ارتش لبنان و حمله به آن را قبول کند؟ این بدعت جدیدی که نام آن را «مناطق آزمایشی» گذاشتید، چیست؟ ما به تمام این مذاکرات ایمان نداریم. توافق چارچوب، دولت لبنان را از حق محاکمه دشمن اسرائیلی در دادگاه‌ها محروم کرد. شیخ نعیم قاسم خطاب به دولت لبنان گفت: شما را به بازگشت از این اشتباهات ذلت‌بار که منجر به از بین رفتن حاکمیت لبنان می‌شود، دعوت می‌کنم. شما را به عقب‌نشینی رژیم صهیونیستی می‌خواهد، به آن می‌دهد. زیادی درباره آنچه مسئولان انجام داده‌اند، ایجاد می‌کند. نقض حاکمیت لبنان و تداوم مذاکرات مستقیم هستیم، زیرا این امر باعث می‌شود از پیش، هرآنچه اسرائیل می‌خواهد، بدویم و در وهله دوم، ما مخالف تمام‌مضمون این توافق هستیم. دبیرکل حزب‌الله لبنان گفت: دولت باید اعتراف کند که شکست خورده است و به سوی ملت خود بازگردد تا به یک موضع یکپارچه و تضمین‌کننده برسد. دیروز به مناسبت بیستمین سالگرد پیروزی لبنان بر رژیم صهیونیستی در جنگ ۳۳ روزه گفت: «از نتایج نبرد «اولی الباس» با وجود تمام دشواری‌ها و جنایت‌هایی که اسرائیل مرتکب شد، توافق ۲۷ نوامبر ۲۰۲۴ (۷ آذر ۱۴۰۳) است. این توافق همچنان معتبراست و باید بر اساس آن عمل شود. وی تأکید کرد: دولت لبنان جزسلاح مقاومت چیزی نمی‌بیند و به جای تمرکز برمسأله عدم پابندی اسرائیل به تعهداتش، بر مقاومت متمرکز شده است. وی با بیان اینکه در دوم مارس (۱۱ اسفند ۱۴۰۴) مقاومت لبنان به تئور حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (رهبر شهید ایران) پاسخ داد و این پاسخ، خلاصه ۱۵ ماه دردی بود که کشیدیم، اضافه کرد: مقاومت مانع تحقق اهداف دشمن شد و به راه خود ادامه می‌دهد. اما کسی که روی تسلیم‌شدن شرط بسته است، روی سراب

۶۱

چرا چشم مردم پایتخت

در شب‌های ۲۱ و ۲۲ مرداد به آسمان بود؟

قرار «عاشقان نجوم»
در ارتفاعات تهران

ساعت از ۱ بامداد گذشته، اما اینجا در ارتفاعات شمالی تهران، خبری از سکوت همیشگی شب نیست. درست در ساعتی که پایتخت زیر لایه‌ای از آلودگی نوری و خاکستری روزمره به خواب رفته ...

وزیر کشور پاکستان هفته گذشته
با رئیس‌جمهوری دیدار کرد

مأموریت فرستاده اسلام‌آباد
در تهران چه بود؟

۴۱

پس از سخنگوی کاخ سفید، معاون امنیت ملی

و از افراد نزدیک به ونس هم از دولت ترامپ کناره‌گیری کرد

پای ایران در میان است؟

۵۱

پزشکیان در دیدار هیأت‌اندیشه وزر بسیج پزشکی تأکید کرد

پرهیز از نگاه سیاسی در همراه‌سازی نهادها با مردم

۳۱

معاون توسعه کارآفرینی و اشتغال وزارت تعاون، کار ورفاه اجتماعی در گفت و گو با «ایران» خبرداد

رشد ۱۴۰ درصدی منابع مالی

مشاغل خانگی در دولت چهاردهم

۸۱

تحول آموزشی در شمال غرب کشور
شتاب می‌گیرد

اردبیل: از کلاس‌های هوشمند
تا پایان مدارس سنگی

۱۴۱